

Sint-Pauluskrantje

28ste jaargang | nr. 3
juni 2018

EUCHARISTIEVIERINGEN JUNI 2018

Zondag 3 juni - 10.30u - Gregoriaanse mis voorgedaan door pastoor Paul Scheelen.

Met medewerking van de "Schola Gregoriana Cantabo".

Zondag 10 juni - 10.30u - Sacramentsdag - Orkestmis voorgedaan door pastoor Paul Scheelen en diaken Frank Morlion.

Uitvoering van de "Harmoniemesse" van Joseph Haydn.

Zondag 17 juni - 10.30u - Solistenmis voorgedaan door pastoor Paul Scheelen. Preek door diaken Frank Morlion.

Met medewerking van Wibert Aerts (viool).

Zondag 24 juni - 10.30u - Orgelmis voorgedaan door pastoor Paul Scheelen. Homilie: Peter Devos. Met medewerking van Nicolas De Troyer (orgel).

LIEF EN LEED IN ONZE PAROCHIEGEMEENSCHAP

Gedoopt:

Marcel Van Damme - gedoopt 5 mei 2018

Oscar Lemense - gedoopt 6 mei 2018

Elodie Verjans - gedoopt 6 mei 2018

Overleden:

Myriam Debiève - uitvaart 26 mei 2018

PINKSTEREN 2018 IN DE SINT-PAULUSKERK: EEN HOHE MESSE!

Als je zo veel reacties van deelnemers aan de hoogmis van Pinksteren in je mailbox krijgt, dan wordt het wel heel gemakkelijk om een artikel voor het Sint-Pauluskrantje te schrijven. Een volle kerk, dat zijn bijna duizend mensen. Het koor Camerata, het orkest Sinfonietta en hun dirigent Ivo Venkov in volle vorm, dat wil zeggen een uitvoering van de Hohe Messe van Bach zoals je er een zou kunnen dromen. Maar het was ècht en prachtig en het had nog langer dan die twee uren mogen duren. Dit zijn enkele van de berichten die pastoor Paul Scheelen mocht ontvangen en een paar van de foto's van die magische ochtend.

- Ik ben diep onder de indruk van wat er vandaag gebeurde tijdens de Pinksterviering in Sint-Paulus.

- Mijn vrees, ongerustheid ("zal dit wel werken, mogen we dit risico wel lopen?") bleek ongegrond.

Tegelijkertijd besef ik dat we er samen alles aan gedaan hebben om niets aan het toeval over te laten.

Vandaag was écht Pinksteren - de kerk heeft het gevoeld.

- Dank pastoor voor je mooie voorgaan en voordracht, die de diep doorleefde spiritualiteit van die fenomenale 'missa tota' van Bach zo schoon aanreikten aan ons.
- Gisteren hebben we mogen Pinksteren, zoals pastoor Paul het noemt, in Sint-Paulus.

*Een orkestmis met de Hohe Messe van Bach BWV 232
"Het grootste muziekwerk van alle tijden en alle volkeren", zoals Georg Nägeli in 1817 reeds schreef!
Het woord en de bezieling van de pastoor bracht de oude Bach (1685-1750) tijdloos naar vandaag, naar ons, nu.*

- De inzet, de overgave tijdens de repetities, de uitvoering van koor en orkest waren ingrijpend. De bewogen inzet van kapelmeester Ivo Venkov en intendant Wilfried van den Brande, zo professioneel en tevens spiritueel, bracht ons in verbinding met Bach's diepste bedoeling.

- Nog nooit was deze Missa Tota in zijn geheel (enkele passages uitgezonderd) uitgevoerd tijdens een Eucharistieviering. Zelden werd het samenspel van liturgie en muziek zo bezielend waargemaakt en vertolkt. Kost wat kost vraagt Pinksteren 2019 eenzelfde grootse aanpak. Iedereen was letterlijk begeistert.

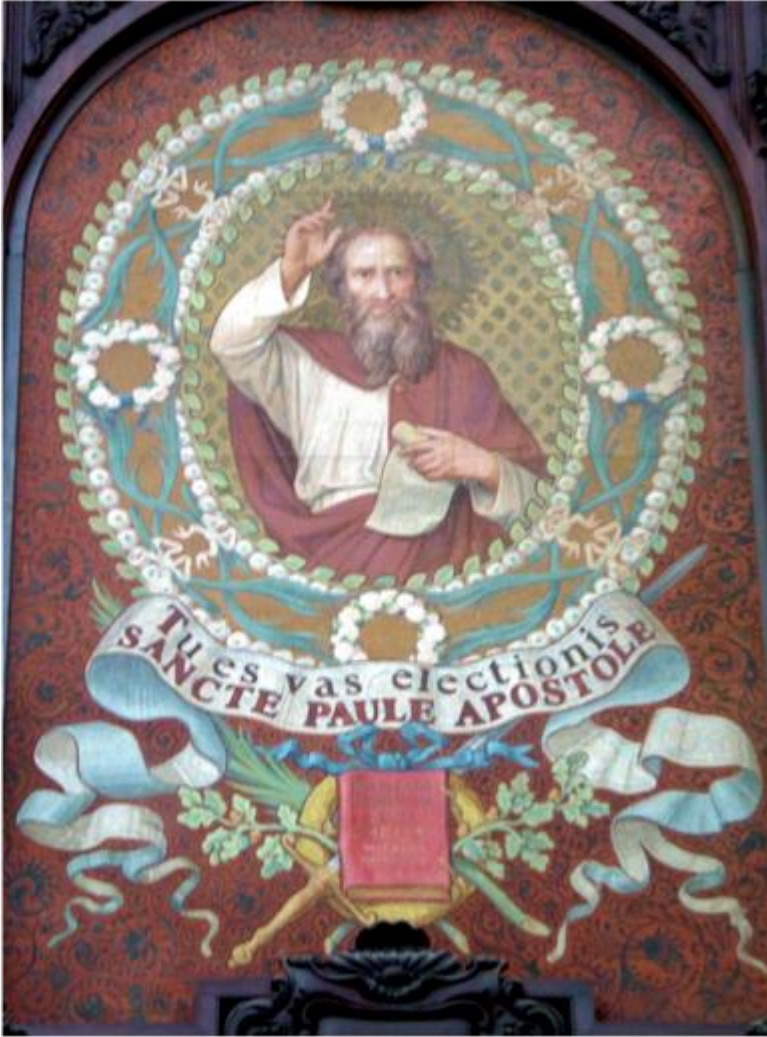
Als jullie het allemaal zo mooi, begeistertend en ontroerend juist kunnen zeggen, dan hebben wij er niets meer aan toe te voegen. Alleen maar een oprechte: dank u!

Armand Storck

DOSSIER: HEILIGE PAULUS VERBEELD IN ST.-PAULUS

5. Paulus, die broze vaas...

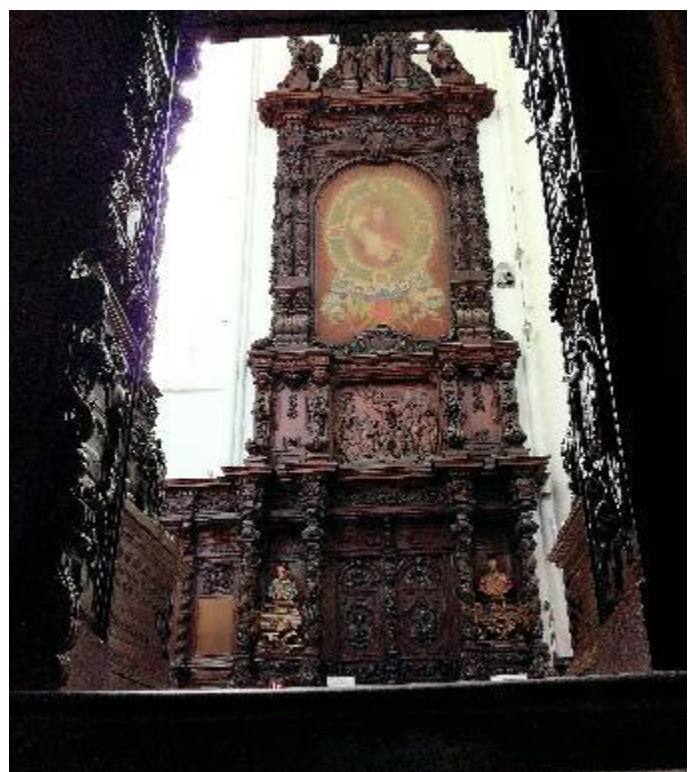
liturgie te vieren.

Wie in het portaal, bij open poort, onderaan de trappen staat, voelt de ogen van Paulus op hem gericht en wordt meteen geconfronteerd met de tekst-banderol: "Tu es vas electionis".

"Gij zijt een uitverkoren vaatwerk" Precies of Paulus met zijn handgebaar tegen de voorganger zegt: "wacht even, ben jij er terdege van bewust dat je uitverkoren bent om een kostbare schat aan mensen door te geven, terwijl jezelf maar een broos stuk vaatwerk bent". Twijfelde de kerkfabriek van Sint-Paulus in 1865 misschien wel eens aan de heilige vroomheid van

Jean-Baptist Van Rooy omstraalde hem met een kleurrijke reddingsboei op het canvas (*'heb driemaal schipbreuk geleden'* 2Kor.11). XXL formaat in de zuidelijke leeuwenpoort. Levensecht met milde gestrengheid, belerend soms zegenend, zoek het zelf maar uit. Waarschijnlijk houdt hij de tweede Korinthiërsbrief in zijn linkerhand, breed uitwaaierend om ons nieuwsgierig te maken.

De plek waar dit reuzegroot schilderwerk hangt is erg merkwaardig. Vlak tegenover de noordelijke leeuwenpoort waardoor priester en kapelheren, samen met misdienaars, het hoogkoor plechtig binnenkomen om de

pastoors en onderpastoors in deze Sint-Pauluswijk? Of waren ook zij bewust van eigen kleinheid bij het betreden van Gods ruimte? Ook nu nog worden voorgangers met die vragende blik van Paulus geconfronteerd. Alles verwijst naar een indringende tekst uit de Tweede Korinthiërsbrief.

*“Wij dragen onze geloofsschat in erg broze, aarden vaten,
terwijl wij toch beseffen dat de echte, innerlijke dynamiek van God komt en niet
van ons.*

*We worden aan alle kanten onder druk gezet,
maar krijgen het niet benauwd.*

We zien soms geen uitweg meer, maar zijn niet ten einde raad.

We worden vervolgd, maar voelen ons niet in de steek gelaten.

*We worden tegen de grond gesmeten,
maar gaan er niet aan ten onder.*

*Altijd dragen we dat krachtig visioen van Jezus in ons lichaam mee,
opdat ook wat Jezus bezielde doorheen onze levenswijze zichtbaar wordt.*

Wij geven de moed niet op.

*Want ook al verdwijnt zo veel oppervlakkigheid in ons leven,
onze diepste innerlijkheid vernieuwt zich van dag tot dag.
Het weerstaan aan alles wat ons op dit ogenblik onder druk zet
schenkt ons een groot en blijvend gewicht aan waardigheid,
omdat we onze ogen niet gericht houden op het zichtbare
maar op het onzichtbare.*

*Want het zichtbare is van korte duur, het onzichtbare geldt voor altijd.”
(2 Kor 4:7-11; 16-18)*

De tweede brief van Paulus aan de Korinthiërs is een heel bijzondere brief. Geen theologie of dogmatische principes maar eerder een soort 'autobiografisch' geschrift.

Hij legt er de innerlijke drijfveren bloot waarom hij het evangelie verkondigt en dit vooral omwille van zijn ingewikkelde relatie met de gemeenschap van Korinthe, door hem gesticht tijdens een tweejarig verblijf daar. Na zijn vertrek waren er immers valse apostelen opgedoken die een 'averechts' evangelie verkondigden. Ze maakten Paulus belachelijk omwille van zijn fysieke, lichamelijke tekortkomingen.

Zo zeggen ze in 2 Kor 10:10: *'Want zijn brieven (van Paulus) – zegt men zijn wel gewichtig en krachtig, maar zijn lichamelijke aanwezigheid is zwak en zijn spreken is verachtelijk...!'* 1 Kor 2:1: *'En ik, broeders, ben niet gekomen om u met voortreffelijkheid van woorden... het getuigenis van God te verkondigen... . Ik was bij u in zwakheid...'*

Opmerkelijk is de reactie van Paulus: *“Wat jullie zeggen, is zo waar!...” Ik ben maar een broze, aarden kruik*”. (Gr 'ostrakinos skeuos', een huishoudelijke pot voor afval, gemaakt uit 'klei'). Want het gaat niet over mij maar over die schat van hoop en gerechtigheid die wij ontvangen

hebben. Bij God werkt alles omgekeerd: *"de eersten zullen de laatsten zijn"*. Dus mijn getuigenis put niet uit eigen kracht!

Aan God is de eer en de glorie dat Hij mensen optilt.

Nu toch even de kop in de nek leggen en naar boven kijken.

Onder de boom van het leven met de twee stenen tafelen, bedreigd door al het onverklaarbare venijn van de slang, is God de Vader naïef afgebeeld. Zorgvuldig omklemt Hij de kosmos, bestrijdt onrecht.

Een putto of een mensenkind is Hem smekend nabij, steekt z'n bezorgde handjes verlangend uit naar deze wereld. Twee aartsengelen torsen het hemelgewelf terwijl Mozes, als eerste gezant van Gods visioen, begeesterd wordt op een Taborberg. Links van Jahweh verschijnt de voorafbeelding van de volkeren in Arabisch tenue met tulband. Hij reikt het walmende wierookvat aan (cfr. broze vaten), de volken brengen eer aan de Onuitsprekelijke.

Paulus zal genoemd worden: *"doctor gentium"*- *"Leraar van de volken"*. Het rode boek onder Paulus vermeldt: *"dienaar van Christus"*.

Zeg nu zelf, er is hier serieus over nagedacht!

Misschien moeten we het stof er eens van afvegen.

(word vervolgd)
Paul Scheelen

RUBENS EN DE HEBREEUWSE VROEDVROUW SALOME

Een apocrief of proto-evangelie is een niet-openbaar, niet-erkend evangelie. Niet-erkend, zelfs als het, zoals in dit verhaal, zou gaan om een evangelie van Jacobus, toch niet één van de minsten. Maar of zo'n apocrief evangelie nu erkend is of niet, er werd toch regelmatig uit geput door kunstenaars, als inspiratiebron voor religieuze werken.

Volgens dat apocrief evangelie van Jacobus bevalt Maria in een grot en gaat Jozef op zoek naar een Hebreeuwse vroedvrouw. Hij komt gelukkig een zekere Salome tegen die Maria wil bijstaan, maar toch ook eens wil nakijken of Maria nog wel maagd was, zoals ze beweerde. Bad timing, zouden we nu zeggen. Salome's hand wordt verschroeid door haar ongeloof, maar ook weer onmiddellijk genezen als ze tot inkeer komt en het kind aanraakt. Maar de engel, die haar die aanraking ter genezing heeft aangeraden, voegt er aan toe dat Salome niets mag zeggen over wat haar overkomen is, tot het kind Jeruzalem binnen komt.

Wanneer Rubens in Italië studeert en werkt, dan schildert hij in 1608 voor de eerste keer een 'Aanbidding van de Herders', een Adorazione dei Pastori, voor de kerk van San Felipo Neri in Fermo, waar het werk nog steeds te bewonderen valt. Salome zit bij de herders, het is de wat oudere vrouw met het witte doek om het hoofd, die de handen (reeds geheeld) uitstrekt naar het kind, maar kijkt naar Maria. We zien de Salome die tot inkeer is gekomen. Haar mond is gesloten.

Rubens komt spoorlags terug naar Brabant om zijn stervende moeder nog eens te zien, maar ze is al gestorven wanneer hij einde 1608 te Antwerpen aankomt. In 1609 schildert hij voor de kerk van de dominicanen, de Sint-Pauluskerk, een 'Aanbidding der Herders', die wel heel erg geïnspireerd is door het werk dat hij het jaar voordien in Italië heeft gemaakt. Salome zit op dezelfde plek tussen de herders en steek haar hand op dezelfde manier uit. Maar deze keer is haar mond wat geopend en zien we twee tanden.

Volg nu mee naar de Kruisoprichting van de hand van Rubens, geschilderd voor de Sint-Walburgiskerk rond 1610, nu in de Antwerpse kathedraal. We zien Salome op het linkse paneel, in exact dezelfde houding als op Rubens' 'Aanbiddingen van de Herders' van 1608 en 1609. De missie van Salome is vervuld, ze mag terug getuigen, Jezus heeft zijn ultieme komst naar Jeruzalem volbracht. Zo wordt een kerstverhaal een passieverhaal, subliem uitgebeeld door Rubens. In de traditie van het evangelie en van de oude meesters zit in het geboorteverhaal al het passieverhaal vervat. Zoals ook Maria in beide Aanbiddingen der Herders al het gebaar van een kruis maakt boven haar pasgeborene. Salome kijkt nu, bij het kruis, alleen nog maar naar Christus, haar genezen hand uitgestrekt. Ze is duidelijk ouder geworden. Ze heeft nog één tand.

In het evangelie van Marcus vinden we alleen bij de passieverzen een verwijzing naar Salome: "Van een afstand keken ook enkele vrouwen toe, onder wie Maria uit Magdala en Maria de moeder van Jakobus de jongere en van Joses, en Salome". En: "Toen de sabbat voorbij was, kochten Maria uit Magdala en Maria de moeder van Jakobus, en Salome geurige olie om hem te balsemen".

Om verwarring te vermijden: Salome, de vroedvrouw die Jezus tot het einde zal bijstaan, is niet dezelfde Salome die de hand had in de dood van Johannes de Doper. De naam Salome is verwant aan de mannaam Salomon en aan de Arabische vrouwen naam Salime of Salma. Ze houden allen verband met het Hebreeuwse shalom: vrede!

HET HISTORISCHE ORGEL VAN DE SINT-PAULUSKERK IN ANTWERPEN

deel II - Het historische instrument

*Frontpijpen Forceville 1732,
beeldhouwwerk 1658*

Pedaaltoren

Inleiding

Doel van deze verhandeling is een historisch overzicht te verschaffen over het orgel in de Sint-Pauluskerk. Aflevering 1 ging over het front. In dit tweede deel wordt het instrument zelf beschreven zoals het vanaf de eerste bouw tot ons gekomen is. Het instrument heeft een veelbewogen geschiedenis, geschreven door orgelmakers en invloeden ten gevolge van historische gebeurtenissen en opvattingen.

Er is een duidelijke scheiding aan te geven in de geschiedenis van het instrument namelijk

- De oude historische periode tot **1824** en
- De latere periode vanaf **1824** tot heden.

De historische periode 1654 – 1824

Nicolaus Van Hagen 1619 – 1685

Tijdens de bouw door Van Hagen werden in de kloosterkerk nog geen pedaaltoeren geplaatst en wel een bovenwerk zoals toen reeds in delen van Nederland en Duitsland gebruikelijk was. Het orgel was uitgerust met drie handklavieren en een voetklavier. (Het zuster-orgel in de Grote Kerk

van Dordrecht, dat ook deel uitmaakt van dit onderzoek, kreeg wel direct pedaaltorens. Op dit onderzoek wordt in deel 3 verder ingegaan.) Zoals in Deel 1 aangegeven bevinden de meeste pijpen van het orgel zich achter de fronten.

Elk handklavier heeft daarbij als het ware zijn eigen orgel in het grote geheel.

Het onderste klavier is dan verbonden met het Rugwerk dat zich achter de organist bevindt en waarvan het kleinere front aan de onderzijde van het orgel vanuit de kerk zichtbaar is (net boven het orkestdoksaal).

Het middelste klavier, het Hoofdwerk, bevindt zich boven de organist achter het grote middenfront boven. Helemaal boven in dit hoofdfront bevond zich dan wellicht het Bovenwerk dat verbonden was aan het bovenste handklavier. Links en rechts van het hoofd- en rugwerk staan de zogenaamde pedaaltorens. Daar staan de grootste zichtbare pijpen en deze worden bediend door middel van het voetklavier. Waarschijnlijk zijn deze pedaaltorens dus later geplaatst en was het voetklavier bij Van Hagen oorspronkelijk alleen gekoppeld aan het Hoofdwerk dat het belangrijkste deel van het orgel vormt.

We mogen ons gelukkig prijzen dat het grootste deel van het pijpwerk in het Hoofdwerk bestaat uit authentieke pijpen zoals door Van Hagen geplaatst.

In deel 3, het deel over het werk en de persoon van Van Hagen, zullen we hier nader op ingaan.

Een deel van het Rugwerk

Labialen (openingen) in Forceville frontpijpen van het pedaal

Jean-Baptiste Forceville ca.1660–1739

Van 1730 tot 1732 voerde Forceville een ingrijpende verbouwing en uitbreiding van het instrument uit, waarbij echter een groot deel van het pijpwerk van Van Hagen bewaard bleef.

Hij was toen reeds op leeftijd zodat mogelijk zijn meesterknecht Pieter van Pethegem, die eveneens een befaamde naam zou opbouwen, bijdroeg aan dit werk.

Het is goed mogelijk dat hij het orgel uitbreidde met de pedaaltorens voor het voetklavier.

Ook is het zeer wel mogelijk dat Forceville het toen in België in zwang gekomen echowerk plaatste onder het Hoofdwerk, niet zichtbaar vanuit de kerk. Net vóór zijn werk in de Sint-Pauluskerk plaatste hij zijn eerste echowerk in de Sint-Goedelekathedraal te Brussel.

Het is aannemelijk dat met het nieuw geplaatste echowerk het bovenwerk van Van Hagen vervangen is, al zal Forceville daar wel pijpwerk van hebben gebruikt.

Hij voorzag het gehele orgel van nieuwe sleepladen, zoals die heden ten dage nog gebruikelijk zijn en ook toegepast worden in historisch georiënteerde orgels.

Op deze sleepladen staan alle pijpen, in de laden bevinden zich kleppen die bediend worden door de toetsen. Ook is de orgelwind aangesloten op deze laden alsmede de registers.

Zo heeft elk register een eigen pijpengroep.

Afhankelijk van de geopende registers en ingedrukte toetsen klinkt dan een bepaalde groep pijpen. Hiermee kan dus door de organist het gehele instrument bespeeld worden en eindeloos in kleuren en klanken gevarieerd worden.

Wederom gelukkig is dat ook het uitgebreide Forceville-deel van het orgel fysiek bewaard is gebleven, terwijl Forceville het grote, overblijvende Van Haghen deel met respect behandeld heeft.

Jean Joseph Delhaye 1786–1845

Na lange tijd niet gebruikt te zijn geweest werd besloten om het orgel weer in orde te maken met een restauratie die gegund werd aan Delhaye. Door hem werden in 1824 de klavieren vervangen en uitgebreid, enkele registers veranderd, alsmede de meeste tongwerken (trompetten, bazuin, klaroen) en al de sleepladen van de manualen vervangen. Zijn sleepladen waren sterk gelijkend op die van Forceville, terwijl hij het oudere labiaalpijpwerk vrijwel geheel handhaafde.

Delhaye heeft zeer sterk in de tradities van het oorspronkelijke instrument gewerkt met gelijkaardige materialen en technieken.

Kenmerkend voor de restauraties en aanpassingen van het orgel in de

Sint-Pauluskerk in deze periode is, dat er met respect voor elkaars vakmanschap werd gewerkt.

Een korte uitleg over orgelpijpen:

Bij tongwerken wordt door de orgelwind een dunne messing tong in trilling gebracht. Boven deze tongen bevinden zich de schalbekers die de karakteristieke klank vormen.

Bij labiaalpijpen ontstaat de trilling in het z.g. labium waarboven de klank in het rechte deel van de pijp wordt gevormd. Alle frontpijpen zijn labiaalpijpen.

Forceville pedaallade

In orgelkast ingebouwd echowerk

De periode 1824 tot 2018

In deze periode vonden diverse werkzaamheden aan het orgel plaats door verschillende orgelbouwers. De eerste wijzigingen werden in de jaren 1842–1851 uitgevoerd door de firma Loret. Op het nieuwe orkest hoogzaal onder het orgel plaatste hij een nieuwe vrijstaande speeltafel. Hier begint onduidelijkheid over het orgel en in de bewaarde correspondentie is sprake van onenigheid en problemen waaronder grote vertragingen. Geschiedkundig interessant om te vermelden is dat in 1831 in België de gedeeltelijke scheiding van kerk en staat tot stand kwam, hetgeen voor de kerken (de Sint-Pauluskerk was inmiddels parochiekerk geworden) financiële gevolgen had, zodat er dikwijls bezuinigd werd op het orgelonderhoud.

De negentiende eeuw bracht niet alleen de industrialisatie, maar ook kwam een romantische stijl tot ontwikkeling die weliswaar mooie instrumenten van befaamde bouwers opleverde, maar anderzijds gingen verbouwingen vaak ten koste van de oude, uit de barokperiode afstammende orgels. (Zo ook in het zuster-orgel in de Grote Kerk van Dordrecht waar in 1859 achter de fronten het Van Hagen instrument werd vervangen door een romantisch orgel. Wel werd in het Dordtse archief in dit onderzoek meer gevonden over Van Hagen zelf.) Vervolgens kreeg het toenemende zakelijke rationalisme steeds meer invloed op de gehele kunst waaronder de orgelbouw. Als tegenbeweging van de romantiek

ontstond in de orgelwereld de neobarok waarin fijnzinnige barokklanken moesten worden getransformeerd naar luidere en scherpere klanken. Het verschil met de fraaie, originele barok-orgels was nog nooit zo groot geweest.

De invloed van de nieuwe zakelijkheid werd ook in het orgel van de Sint Pauluskerk merkbaar. De veranderingen zijn echter niet van dien aard dat onherstelbare schade is toegebracht. Zowel de leeftijd als de hoeveelheid historisch pijpwerk van vooral Van Hagen en Forceville zijn uniek, niet alleen voor Antwerpen, maar voor geheel België. De Sint-Pauluskerk herbergt daarom een orgel met latent uitzonderlijke mogelijkheden uit de Zuid-Nederlandse barokperiode en is daarmee het belangrijkste historische orgel van België.

De tijd schrijdt voort, de inzichten kunnen veranderen en door onderzoek is de kennis over oude barok orgelbouw aan het begin van deze eeuw toegenomen. De stap van de huidige stand van het orgel naar het oorspronkelijke karakter is minder groot dan op voorhand gedacht wordt. Dit orgel leent zich er bij uitstek voor om met zorg en aandacht te worden teruggebracht naar het oorspronkelijke karakter.

Gelukkig zijn de veranderingen in het orgel niet desastreus, waardoor ze niet onomkeerbaar zijn. Het orgel leent zich voor een relatief eenvoudige terugkeer tot zijn, grotendeels, oorspronkelijke karakter.

*Speeltafel snijwerk oud,
claviatuur vernieuwd*

De eenentwintigste eeuw

Een eventueel volgende restauratie valt buiten het kader van dit rapport. Opgemerkt kan worden dat dit Antwerpse instrument in zijn nog aanwezige historische omvang en goed recupereerbare kwaliteit het belangrijkste orgel van België uit de hoogtijdagen van de barok is. Gezien de aandacht die in de maatschappij groeit voor datgene wat onze voorouders ons hebben nagelaten, verwachten we dat voor dit belangrijk erfgoed in alle wijsheid een goede oplossing zal worden gevonden om het voor het nageslacht te behouden.

Engelkop onder front van het Hoofdwerk

TRIOMFANTELIJK BAZUINEND

Ook in de Sint-Pauluskerk te Antwerpen kennen we hoogtes en laagtes. Een absoluut dieptepunt is de crypte, pakweg drie meter onder de grond. Een kleine 25 meter hoger vinden we dan deze triomfantelijk bazuinende engel, die vanop het orgel probeert om door een venster te toeteren. Een letterlijk hoogtepunt. Die engel zou door Pieter Verbruggen kunnen gemaakt zijn, naar een ontwerp van Erasmus II Quellinus, al zeker 350 jaar geleden.

We gebruiken graag het woord "trionfantelijk" – zeker als we over barokke kunst spreken. Het klinkt ook goed: "dit werk is een triomfantelijk barok hoogtepunt van deze meester". Het woord vindt zijn oorsprong bij de Romeinen. Een overwinnend leger mocht een triomftocht, een "triumphus" houden onder een triomfboog en bekwam zo zuivering voor het bloedvergieten.

De Romeinen hadden die handelswijze overgenomen van de Etrusken. Als het leger groot was, dan stapte alleen de veldheer onder de boog door, in naam van zijn soldaten, dat scheelde in tijd. Niet verwonderlijk dat het

woord "triumphus" is overgenomen in alle Romaanse en Germaanse talen – vechten en zuiveren zijn universele begrippen. Stof om over na te denken als we het hebben over een triomfantelijke kerk tijdens de contrareformatie.

Ik zou graag eens het geluid horen dat zo'n bazuinende engel voortbrengt. Misschien eens aan Nicolas, onze titularis-organist, vragen of er een bazuin tussen zijn registers zit, vast wel.

Armand Storck

SINT-PAULUS EN DE WATERSTOFBOOT!

Het lijkt wel de titel voor een nieuw Jommeke stripboek, wat misschien een mooi geschenk zou zijn voor de meer dan vijfhonderd 11- en 12-jarigen die in april en mei onze crypte en kerk hebben bezocht.

We beginnen bij het begin.

Tot 10 november 2017 konden de 5de en 6de leerjaren van Vlaamse basisscholen deelnemen aan de wedstrijd "Bouw het schip van de toekomst" van het CMB, Compagnie Maritime Belge. De inzendingen gingen van tekeningen over knutselwerken en filmpjes tot toneelstukjes en liedjes. Deze werden door een illustere jury met o.a. Dixie Dansercoer (poolreiziger en avonturier) en Marc Saverys (voorzitter van CMB) beoordeeld.

De aanleiding voor deze wedstrijd was de 'Hydroville', sinds november 2017 het eerste passagiersvaartuig die waterstof in een omgebouwde dieselmotor verbrandt. Een erg groene boot gezien er geen CO2 en ander fijnstof vrijkomen bij de verbranding.

Hoofdzakelijk onderzoekt CMB met deze shuttle hoe de techniek kan ingezet worden in grote zeeschepen. Daarnaast is de 'Hydroville' uitermate geschikt om files te omzeilen: tijdens het spitsuur wordt het CMB-personeel in 10 minuten van Kruibeke naar Antwerpen (en omgekeerd) gebracht. En dat in stijl: 16 comfortstoelen die in 3 verschillende opstellingen (pendel – vergader – cinema) kunnen worden gemonteerd, kleine keuken en toilet, twee airconditioning eenheden, gratis Wifi en ingebouwde USB laders.

Tijdens de maanden april en mei stippelde CMB voor meer dan 500 leerlingen die in de wedstrijd hun beste beentje hadden voorgezet, een fantastische dag uit: bezoek aan het MAS en het havenpaviljoen en

uiteeraard een tochtje op de 'Hydroville'. Maar op een schoolreis moet er ook iets 'geleerd' worden en dan komt de Sint-Pauluskerk op het toneel.

Dankzij Ludo Beersmans, kapelheer van de Venerabelkapel van Sint-Paulus én CMB-man, kon de prachtige tentoonstelling rond waterstof en 'Hydroville' worden opgebouwd in de

crypte van de Sint-Pauluskerk. Twee keer per dag, dit zo'n 15 dagen in april en mei, passeerden een (deel van een) klas onze kerk. Via de tuin ging het onmiddellijk naar de crypte waar iemand van CMB klaarstond om hen onder te dompelen in de wetenschap en het verhaal van de waterstofboot. Tot slot stond er dan één van onze eigen gidsen klaar om de kinderen een korte maar krachtige geschiedenisles van onze kerk te geven.

www.hydroville.be

P.S. Bij deze wensen we vanuit Sint-Paulus ook nog Edouard, Roy, Vera, Victor en iedereen van CMB die hieraan heeft meegewerkt (sorry als we iemand vergeten zijn) te bedanken voor de vlotte samenwerking. Zo nu en dan waren we spelbreker en hadden we de crypte nodig voor een andere activiteit. Zij vonden dit absoluut geen probleem, ruimden alles even weg en bouwden het nadien weer op.

Caroline De Wever

RUBRIEK: ROND DE SINT-PAULUSKERK

Het is de bedoeling in deze rubriek een aantal mensen in onze wijk kort in de kijker te plaatsen. We beginnen bij Slagerij Buysse in de Lange Doornikstraat, 21. Of deze straat nu tot onze parochie behoort daar kan je over redetwisten, maar van in de straat zie je recht op de ingang van de Sint-Pauluskerk.

Wie dit jaar naar de lezingen komt krijgt vooraf twee belegde broodjes van jawel Slagerij Buysse, daar staan de drie broers Ivan, Johan en Stefaan garant voor. Hun ouders hadden 50 jaar lang een beenhouwerij op de Grote Markt, recht tegenover het vroegere Kiekenkot. De broers namen de zaak over en verhuisden zo'n 10 jaar geleden naar de Lange Doornikstraat. Goede adresjes moet je zoeken maar eens gevonden blijf je terugkomen voor zoveel kwaliteit.

Op de foto de drie broers met de winkeljuffrouw Nathalie.

Walter Geluyckens

EEN GREEP UIT ONZE POPULAIERSTE FACEBOOK-BERICHTEN

(van mei)

typfouten

Als je vandaag de betere krant openslaat, digitaal of op papier, dan hoef je nog geen tien zinnen te lezen om vijf fouten tegen te komen. 'In onze tijd had ge dat niet!' hoor je dan onze gepensioneerden zeggen. Maar in den HELE oude tijd sloop er toch ook wel al eens een foutje binnen. Bewust of onbewust? Voor de Sint-Pauluskerk zetten we de volgende drie op een rij en oordeel zelf!

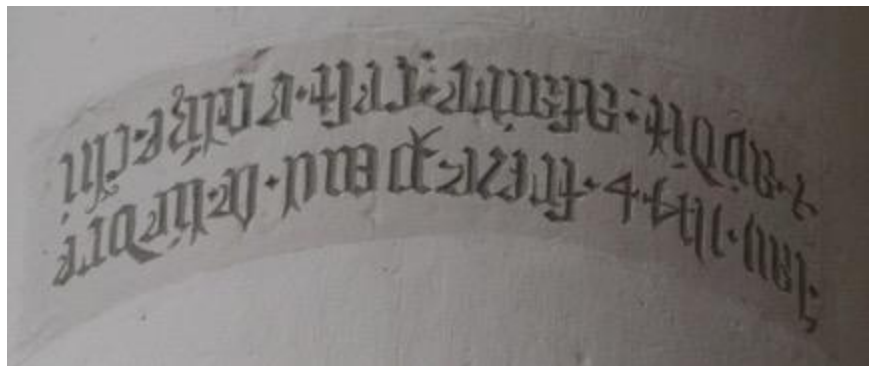

1. Een van de beelden van het biechtgestoelte is gewijd aan de beschermheilige van Santiago de Compostella: apostel Jacobus de Meerdere of in het Latijn, Jacobus Maior. Wilden ze snel zijn, was er onvoldoende plaats of wisten ze het gewoonweg niet? In ieder geval hebben ze de letter 'i' er nadien nog 'subtiel' proberen tussen te schuiven.

2. De lambrisering naast de biechtstoel van Kerrickx is rijkelijk versierd met diertjes, vruchten, engeltjes, wapenschilden, ... Eén van deze figuren is een pauselijke tiara, maar dan wel een hele speciale! Ondersteboven! Per ongeluk of wilde de beeldsnijder iets duidelijk maken?

3. Tot slot ons meest bekende 'typfout': Op de middelste pilaar aan de noordzijde kan u de volgende vertaling lezen: 'In het jaar 1644 heeft broeder Paul Le Lièvre meegeholpen aan de opbouw van deze kerk chi". Er valt u ongetwijfeld de laatste '4' op. Deze staat niet ondersteboven! We vermoeden dat het volgende is gebeurd: onze Paul Le Lièvre (uit de archieven kennen we enkel een pater Paulus Haese, Lièvre in het Frans) hielp graag mee met de bouw en liet in één van de stenen zijn naam vereeuwigen.

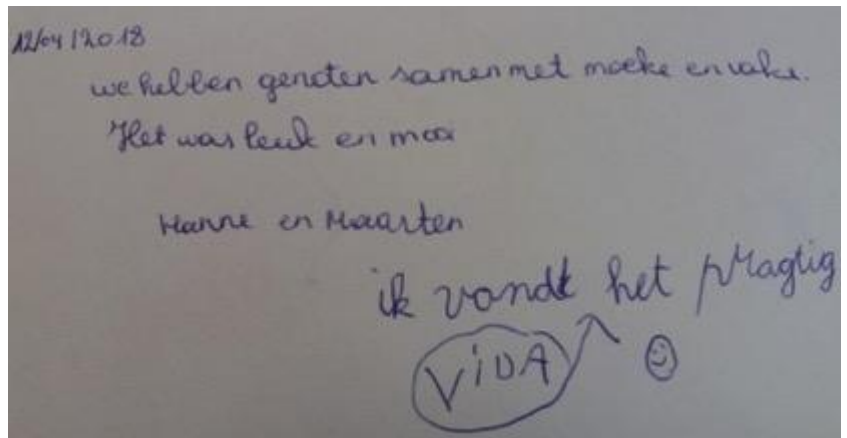
Toen deze steen gebeiteld werd, was de kerk echter nog niet af. Het laatste cijfer van het jaartal bleef open. De steen werd geplaatst maar hoogstwaarschijnlijk door een analfabeet. Het laatste cijfer stond zo als

enige in de goede richting. Bovendien leefde onze Paulus Haese rond 1544, dus de '1644' had '1544' moeten zijn, nog een typfout!

Kinderpraat

Toen Dustin Hoffman een aantal jaar geleden een "life achievement award" kreeg tijdens de Oscaruitreikingen werd hij heel emotioneel. Hij zei toen dat het waarschijnlijk door de leeftijd kwam dat de tranen vlugger opborrelden en dat het steeds erger werd. Grappend vertelde hij toen dat hij het soms al moeilijk kreeg van naar het weerbericht te luisteren.

Teksten van kinderen doen het ook altijd goed om mensen van een wat rijpere leeftijd te ontroeren. Omdat ze puur zijn waarschijnlijk, we komen dat zo weinig tegen. In ieder geval willen we u deze twee aprilse pareltjes uit het gastenboek van de Sint-Pauluskerk te Antwerpen niet onthouden. Pragtig Tog?

Genealogie op z'n mooist

Enkele dagen geleden meldde een Noord-Franse toerist zich aan de balie. Hij was op zoek naar een graf van één van zijn voorvaderen: een zekere Engelgrave. Volgens zijn informatiebron lag hij dicht bij het schilderij van Abraham Janssen (1573 - 1632), 'De Aanbidding der Wijzen' (nu in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten van Antwerpen).

De familie Engelgrave was nauw verwant met de familie van Abraham Janssen. Zijn zuster

Maria Janssen

(Antwerpen ca. 1580-

1660) was gehuwd met de koopman Paschier Engelgrave (ca. 1578-1616). Verschillende kinderen uit dat huwelijk maakten carrière bij de jezuiten en de dominicanen, voor wie Janssen later opdrachten zou uitvoeren.

De ijverige toerist vond de bewuste grafsteen in het koor, ergens in het midden. Nadien vertelde de man

nog dat het wapenschild van de familie Engelgrave in Frankrijk gedeponeerd werd. Het bestaat uit een martelaar met aureool en palm (engel) gezeten op een grafsteen (grave), beide in goud op een blauwe achtergrond.

De rechterhand van Jezus

Hoe gaat dat?! Je bezoekt de Sint-Pauluskerk te Antwerpen en je bewondert de 'Aanbidding van de Herders' door Rubens. Je draait een achtste slag naar rechts en kijkt op naar de excellente kopie van de Madonna van de Rozenkrans. Nog een achtste slag en je ziet één van de mooiste witmarmeren beelden uit de barokke zuidelijke Nederlanden: de Rosa van Lima door Artus Quellinus de Jonge, gemaakt rond 1680.

A marble sculpture of the Rosa van Lima, a young girl in a white habit, holding the Christ Child. The sculpture is shown in profile, with the child's head resting on the girl's chest. The background is dark, highlighting the white marble.

Rosa kan Jezus maar even vasthouden en Artus lijkt wel een foto in Carraramarmer genomen te hebben tijdens het meest intieme moment. Kan marmer ooit nog zachter worden? Je ziet de linkerhand van Jezus naar de rechterwang van Rosa voor een streling omhoog gaan. Doe jezelf volgende keer een plezier en ga een kort stukje verder totdat je de krullenbol van Jezus langs achter ziet. Dan bemerk je plots ook Zijn rechterhand. Het wordt duidelijk dat Hij op het punt staat om Rosa met de twee handen eens stevig aan haar kaken vast te pakken. We kennen dat, die stevige baby –en peuterknuisten!

'Zijn er hier nog missen?'

Of 'is het hier nog een kerk?,' zijn enkele veelgestelde vragen van onze bezoekers. Sommigen menen dat te kunnen afleiden uit het gewijd water in het wijwatervat.

Bezoekers uit Zuid-Europese en Oost-Europese landen maken steeds een kruisje met dit wijwater. De meesten van onze Vlamingen hebben een beetje waterangst en laten het wijwatervat onaangeroerd. Vroeger hadden de meesten van ons zelfs thuis een wijwatervaatje. En wie in het Oostenrijkse Berwang een flesje wil vullen, de emmer staat klaar.

Maar wie bij ons in Sint-Paulus gedoopt wordt, krijgt wel heel speciaal wijwater. Het is doopwater van zoveel kinderen die in onze kerk worden gedoopt, echter niet in het prachtige bekken - ooit nog van de Sint-Walburgiskerk - dat u tegenkomt wanneer u de kerk binnenkomt.

Zo, u bent weer mee. Wil u graag meer van deze leuke weetjes lezen en op de hoogte blijven van allerlei activiteiten in de Sint-Pauluskerk? Bezoek dan onze Facebook-pagina 'Sint-Pauluskerk Antwerpen' en word onze vriend!

like us! Dank u!

Uw FB-ploeg (Armand Storck, Walter Geluyckens, Caroline De Wever)

zondag 24 juni 2018 - 16.00 uur
ingericht door de Venerabelkapel van Sint-Paulus

CONCERT

in de Sint-Pauluskerk
ingang Veemarkt – Antwerpen

Caro Nome -

Liederen van Gustav Mahler en Richard Strauss
Opera aria's van Giuseppe Verdi en Wolfgang Amadeus Mozart
Parels uit het American Songbook - George Gershwin en Cole Porter.

met optreden van:

Elise Caluwaerts (sopraan)
Wilfried Van den Brande (bas-bariton)
Kim Van den Brempt (pianist)

nadien receptie in de Sint-Pauluscrypte

tickets: €20

tel. 03 259 00 10 tijdens kantooruren
of mail naar robertdemets@demetslex.be

PAROCHIALE COÖRDINATIEKALENDER

juni

Za	2	10.00u	Bezinning door pastoor Paul Scheelen
		11.30u	Doop Matthieu Arts
		15.30u	Gratis orgeldemo n.a.v. opening Barokjaar
Zo	3	10.30u	Gregoriaanse Mis: Cantabo
		17.00u	Licht! n.a.v opening Barokjaar
Ma	4	14.00u	Dagelijks bestuur Muziekkapel
Di	5	10.00u	Redactievergadering
		15.00u	Liturgische werkgroep
Za	9	13.00u	Doop Chloë Michielsens
Zo	10	10.30u	Orkestmis - Sacramentsdag
		13.00u	Doopvoering Elise Croenen
Vr	15	12.30u	Repetitie concert Utopia
Za	16	20.00u	Buxtehude concert Utopia
Zo	17	10.30u	Solistenmis - Wilbert Aerts (viool)
Di	19	18.30u	Lezing Barok: Valerie Herremans (deuren 17.00u)
Do	21	19.30u	Vergadering Centraal Kerkbestuur
Vr	22	16.30u	Concert Steinerschool
Za	23	14.30u	Huwelijk Pieter Van Bael en Willemijn Westerlaken
Zo	24	10.30u	Orgelmis
		12.00u	Doop Victor Martens
		16.00u	Concert Venerabelkapel
Di	26	15.00u	kerkraad
Vr	29	9.30u	TCT
Za	30	12.00u	Doop Aline Cambre

juli

Zo	1	10.30u	Solistenmis - Marta Babic (mezzosopraan)
Ma	2	14.00u	Dagelijks bestuur Muziekkapel
Di	3	10.00u	Redactievergadering
Do	5	16.30u	Bezoek colloquium Corpus Vitrearum
Zo	8	10.30u	Orgelmis
		12.00u	Doop Yuna Monfort door E.H. Hugo Dierick
Zo	15	10.30u	Barokmis – Engelse barok door In Nomine
Zo	22	10.30u	Orgelmis
Di	24	18.40u	Lezing Barok - Paul Huvenne (deuren open om 17.00u)
Zo	29	10.30u	Orgelmis

EUCHARISTIEVERINGSINT-PAULUSKERK

zondag 10.30 u

PASTOOR Paul SCHEELEN

Onthaal, pastoraal gesprek, doop, huwelijk, uitvaart
pastoor@sint-paulusparochie.be | 0476 34 69 12

PAROCHIESECRETARIAAT

Sint-Paulusstraat 22, 2000 Antwerpen
Dinsdag tussen 10.00u en 12.00u
03 231 33 21

KERKFABRIEK SINT-PAULUS

- Voorzitter Walter Vrinssen
03 231 31 48 of 0477 50 01 90 | kerkfabrieksintpaulus@skynet.be
- Collectiebeheer en afspraken voor kerkgebouw,
leveringen, technische ondersteuning: Caroline De Wever
0479 34 41 26 | carolinedewever@hotmail.com

CONCERTEN EN EVENEMENTEN

- Leo Van achter
0473 97 83 36 | leo.vanachter@skynet.be
- Wilfried Van den Brande: intendant
0477 57 25 31 | muziekinsintpaulus.be
- Nicolas De Troyer: organist-titularis
0486 41 25 82 | nicolasdetroyer@gmail.com

TOERISME EN RONDELEIDING

Sint-Paulusvrienden:

- sintpaulusvrienden@proximus.be
- Walter Geluyckens: 0494 44 82 53
- Leo Vereecken: 0486 57 52 35
- Joris Reymer: 0475 33 80 03

REDACTIE SINT-PAULUSKRANDE

Ontwerp: E. Vandecauter
Redactie: P. Scheelen, C. De Wever, A. Storck,
W. Geluyckens, L. Van achter, W. Van den Brande,
E. Vandecauter
Beelden: C. De Wever, P. Scheelen, A. Storck, Youtube,
W. Geluyckens, c-koren.be, K. Doornhein.

Teksten en afbeeldingen werden
opgenomen zoals door de auteurs
aan de redactie bezorgd.

Sint-Paulus

Sint-Paulusstraat 22
2000 Antwerpen
tel. 03 231 33 21
www.sint-paulusparochie.be

grafische vormgeving omslag: Eva Willaert